

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM
VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI
KATTAQO‘RG‘ON FILIALI**

“TASDIQLAYMAN”

Samarqand davlat universitetining kattaqo‘rg‘on filiali direktori

Sh.R. Urakov

2022-yil 09.09

**O‘ZBEK TILI TARIXI
FAN DASTURI**

Bilim sohasi:	200000 –Gumanitar fanlar
Ta’lim sohasi:	230000 – Tillar
Ta’lim yo‘nalishi:	60230100 – Filologiya va tillarni o‘qitish: o‘zbek tili

Fan/modul kodi UO'TDMI1505 UO'TDMI1603		O'quv yili 2024-2025	Semestr 5-6	ECTS – Kreditlar 8	
Fan/modul turi Imtihon		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fan nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Umumiy soat	
	O'zbek tili tarixi	100 soat	140	240	
I. Fanning mazmuni					
“O'zbek tili tarixi” fanini o'qitishdan maqsad: o'zbek tilining bir necha yuz yillik shakllanish va taraqqiy etish dinamikasini kuzatish, yozuvlar tarixi, davrlar osha yetib kelgan qo'lyozma manbalar va ularning mavjud nashrlardandagi ashyoviy materiallarga suyanagan holda fonetik, leksik hamda grammatik sathlarda sodir bo'lgan o'zgarishlar va ularni yuzaga keltirilgan kingvistik va eksralingvistik omillar, shu bilan birga turkiy tillar, jumladan, o'zbek tilining tarixiy ildizlari, qadimgi turk davrining vujudga kelishi va ularga oid qarashlar xususida bilim berishdan iboratdir.					
2.	Fanning asosiy vazifalari: “O'zbek tili tarixi” fani tarkibidan o'rin olgan “O'zbek tilining tarixiy grammatikasi”, “O'zbek adabiy tili tarixi” va “Qadimgi turkiy til”ning vujudga kelishi hamda rivojlanishi bo'yicha bilimlarni shakllantirish va mustahkamlash, arab alifbosiga asoslangan eski o'zbek yozuviga oid XI-XIV asrlarda yaratilgan eski turkiy til manbalari hamda XV-XIX asrlarga taalluqli eski o'zbek adabiy tili yodgorliklari fonetikasi, morfologiyasi, leksikasi va gap qurilishi haqida bilim berish, qadimgi turkiy tilning vujudga kelishi va davrlari bo'yicha bilimlarni shakllantirish va mustahkamlash, oltoy tillar oilasi, turk va mo'g'ul tillarining alohida ajratib chiqish, turkiy tillar tarixining xun davri, shuningdek, fan va ta'lim integratsiyasi mazmun mohiyatidan kelib chiqqan holda innovatsiyalarni ta'lim tizimiga keng jalb etish, zamonaviy axborot-kommunikatsiya tizimidan keng foydalanish.				
	II. Asosiy nazariy qism: ma'ruza mashg'uloti 1-mavzu: O'zbek tili tarixi fani manbalari. Grafika. O'zbek tilining o'rganilish tarixi, o'zbek tili grammatik qurilishi taraqqiyotining ijtimoiy-lingvistik xususiyatlari. O'zbek tili tarixining davrlashtirilishi. O'zbek tili tarixi va boshqa fanlar – hozirgi o'zbek tili, o'zbek dialektologiyasi, o'zbekiston xalqlari tarixi, o'zbek adabiyoti tarixi fanlari bilan aloqasi.				
2-mavzu: O'zbek tilining tarixiy fonetikasi O'zbek tili fonetik xususiyatlari tarixini o'rganishda “Devonu lug'otit-turk” va boshqa leksikografik manbalar hamda grammatik ocherklarning ahamiyati. Eski o'zbek tili unlilar tizimi, uning harfiy ifodalari, unli tovushlarning tarixiy taraqqiyoti va ularning aks tishi masalalari.					
3-mavzu: O'zbek tilining tarixiy morfologiyasi. Ot so'z turkumi Otning grammatik kategoriyalari: ko'plik, egalik va kelishik shakllari. – lar qo'shimchasining turli modal ma'nolari, arabcha ko'plik, forscha ko'plik shaklining qo'llanilishi. Egalik kategoriyasi. Egalik shaklining kishilik olmoshlari ko'chimidan					

(transformatsiyasidan) paydo bo'lganligi. Kelishik shakllari taraqqiyoti.

4-mavzu: Sifat, son, olmosh so'z turkumi.

Sifat. Sifatning ta'rif. Morfologik belgilari, asliy va nisbiy sifatlar, sifat darajalarining morfologik-sintaktik usullari bilan hosil qilinishi (eski o'zbek tiliga xos xususiyatlar ko'rsatiladi). Son taraqqiyoti. Eski o'zbek tilida sonlarning ifodalanish usullari va shakllari. Olmosh so'z turkumi. Olmoshning boshqa so'z turkumlaridan farqi, uning ma'no turlari, sintaktik vazifasi. Kishilik olmoshlari, o'zlik olmoshlari, ko'rsatish olmoshlari, so'roq olmoshlari, birgalik olmoshlari, belgilash olmoshlari, gumon olmoshlari, bo'lishsizlik olmoshlari.

5-mavzu: Fe'l va ravish so'z turkumi

Bo'lishli va bo'lishsizlik. Bu kategorianing til taraqqiyotining barcha davrlarida amal qilganligi, uning sodda (affiksial) va murakkab (to'liqsiz fe'l modal so'zlar bilan) shakllarida namoyon bo'lishi. Fe'l nisbatlari, ularning hosil qilinishi. Fe'lning funksional shakllari. Fe'llarda tuslanish. Ravish va uning taraqqiyoti. Ravish yasalishi: morfologik, sintaktik, morfologik-sintaktik, leksik-sintaktik usullar. Ravishlarda darja shakli.

6-mavzu: Ko'makchi, bog'lovchi, yuklamalarning tarixiy taraqqiyoti

Ko'makchilar. Sof ko'makchilar, ularning ikki guruhga ajratilishi; eski o'zbek tilida (shu jumladan, qadimgi turkiy tilda ham) qo'llangan ko'makchilar, eski o'zbek va hozirgi o'zbek tillarida aynan va qisman fonetik o'zgarishlar bilan qo'llangan ko'makchilar, ularning semantikasi haqida tavsif beriladi. Bog'lovchilar, ularning taraqqiyoti, vazifasiga ko'ra turlari hamda qo'llanilish xususiyatlari. Eski o'zbek tilida iste'molda bo'lgan yuklamalar tuzilishi va qo'llanilish xususiyatlari.

7-mavzu: Tarixiy-ekspressiv so'zlar

Obrazli so'zlar. Undovlar. Vokativ so'zlar. Yozuv yodgorliklarida qo'llanilish xususiyatlari.

8-mavzu: So'z birikmasi va gap. Gap bo'laklari, turlari

Sintaksis. So'z birikmalari turlari. Izofa va uning ko'rinishlari. Teng va tobe birikmalar. Gap bo'laklari. Ega, kesim, to'ldiruvchi, aniqlovchi va hol. Uyushiq bo'laklar. Gap bo'laklarining uyushishi hodisasi. Gap bo'laklari tartibi. Qadimgi turkiy til va eski o'zbek tilida sodda gap tiplari, uning maqsadiga ko'ra turlari: darak, so'roq va buyruq gaplar.

9-mavzu: Sodda, murakkablashgan gaplar va qo'shma gaplar

Sodda gap turlari. Yig'iq gap, yoyiq gap. Gapda bosh bo'laklarning ishtirokiga ko'ra turlari. Yozma manbalar tilida ajratilgan bo'laklar, undalma, kirish so'z, kirish birikmalar va kirish gaplarning qo'llanilishi. Kiritma va izoh iboralari, ularning o'zaro farqlanishi, mavzuviy guruhlari, tarkibiy xususiyatlari, o'zi izohlaydigan so'zga sintaktik jihatdan bog'lanishi. Ularning qo'shma gapga munosabati masalasi.

10-mavzu: Adabiy til rivojlanishining ijtimoiy-tarixiy voqealar bilan bog'liqligi. Adabiy til turlari. Uslublar taraqqiyoti.

"O'zbek adabiy tili tarixi" predmeti, adabiy til, uning ta'rif, me'yorlashtirilgan til ekanligi, yozma va og'zaki shakllari, yozma adabiy til tarixini o'rganish masalalari.

11-mavzu: O'zbek xalqi va tilining nomlanish tarixi

XIX asr oxiri – XX asr boshlarida turkiy tillarning o'rganilishi. Rus turkologlarining turkiy tillarga oid tasnifi.

12-mavzu: O'zbek adabiy tilining shakllanishida boshqa tizimdagi tillarning o'rni.

O'zbek tilining tarixiy ildizlari

O'zbek adabiy tilining boshqa tillarga munosabati. Uning tarixiy ildizlari. O'zbek adabiy tili va turkiy adabiy tillar. O'zbek adabiy tilining boshqa turkiy adabiy tillarga fonetik, leksik va grammatik jihatdan o'xshash va ulardan farqli xususiyatlari. O'zbek adabiy tili va fors tili,

o'zbek adabiy tili va arab tili, o'zbek adabiy tili va rus tili.

13-mavzu: O'zbek tilining qadimgi turkiy va eski turkiy adabiy til davri

O'zbek adabiy tili va qadimgi turkiy til. Turk hoqonligi davridagi matnlarning adabiy normalari va ularning keyingi davrdagi taraqqiyoti. Turkiy run yozuvlari, uyg'ur va boshqa yozuv yodgorliklari haqida umumiy ma'lumot. Eski turkiy adabiy til davri. O'zbek adabiy tili va eski turkiy til. Arab va uyg'ur yozuvidagi manbalar, ularda adabiy ma'yor masalasi XII – XIV asrlardagi adabiy tilning taraqqiy etilishida tarixiy voqealarning ahamiyati.

14-mavzu: Eski o'zbek adabiy tili manbalari va ularning til xususiyatlari

Eski o'zbek tili terminining qo'llanilish sabablari, bu davrda yaratilgan badiiy, tarixiy asarlarga qisqacha tavsif, eski o'zbek adabiy tilining xronologik doirasi, uning tayanch dialekti haqidagi munozaralar tahlili.

15-mavzu: A.Navoiy – o'zbek adabiy tilini mumtozlik darajasiga ko'targan siymo. A.Navoiy, Bobur va Muhammada Solih asarlarining til xususiyatlari.

XV asrning ikkinchi yarmida o'zbek adabiyoti va adabiy tilining taraqqiy etishida tarixiy sharoit. "Alisher Navoiy – o'zbek tilining asoschisi" iborasining tushunilishi. O'zbek adabiy tili taraqqiyotini o'rganishda Bobur qarashlarining ahamiyati. XVI asrda Alisher Navoiy an'anasining davom etishi. Zahiriddin Muhammad Bobur asarlari tili. "Shayboniyxon" dostoni.

16-mavzu: XVII asr XIX asrning birinchi yarmida o'zbek adabiy tili

XVII –XIX asrlar adabiy tili. Ma'rifatparvarlik tushunchasiga izoh, adabiy til va xalq so'zlashuv tili ta'sirining kuchayishi. Bu davrda yashab ijod etgan Turdi, Nishotiy, Maxmur, Gulxaniy, Abulg'azi Bahodirxon, Munis, Ogahiy, Feruz, Mashrab asarlari tilining eng muhim xususiyatlari, uslubiy o'zgachaliklari.

17-mavzu: Adabiy tilning takomilida lug'at va grammatik asarlarning o'rni. Adabiy tilning XX asrdan keyingi takomili

O'zbek lug'atchiligi tarixi. "Devonu lug'otit - turk" asari ilk lug'atchilikning noyob namunasi. Lug'atchilik an'anasining keyingi davrlardagi taraqqiyoti. Alisher Navoiy asarlariga tuzilgan lug'atlar. XX asrning 20- yillar o'zbek adabiy tili, uning grafik, fonetik, morfologik va sintaktik qurilishidagi o'zgarishlar. Bu davrning imlo tizimi, bunda "Chig'atoy gurungi" tashkilotining tashabbuskorligi. 30-yillar adabiy tiliga tavsif. 20-30-yillar o'zbek adabiy tilini o'rganishda Abdulla qodiriy, Cho'lpon, Fitrat, Elbek, Abdulla Avloniy kabi shoir va yozuvchilar asarlari tilining ahamiyati.

18-mavzu: Qadimgi turkiy obidalar, ularning topilishi va o'qilishi. O'rxun, uyg'ur yozuvi va ularning grafik xususiyati

"Qadimgi turkiy til" fanining mazmuni. Fanning predmeti, maqsad va vazifalari. Qadimgi turkiy tilning davrlari, eramizgacha, eramizning I-V va VI-X asrlardagi ijtimoiy-madaniy hayot. Oltoy tillari oilasi haqida tushuncha. Turkiy tillar tarixida xun davri. Qadimgi turk davrining vujudga kelishi. O'rxun yozuvining yuzaga kelish tarixi. Epigrafik yozuv. Bu yozuvning grafik xususiyatlari. O'rxun yozuvidagi shakllari va uning mazmuni. Yozuvning paleografik xususiyati. O'rxun, Enasoy va Talas bitiklaridagi harflarning o'xshash va farqli jihatlari. Unlilarda ifoda qiluvchi harflar, ularning nomlanishi, fonetik va fonematik xususiyatlari, yozilish tarzi. Undoshlarni ifoda qiluvchi harflar, ularning yozilish tarzi, fonetik va fonematik xususiyatlari, ularning ayrimlari "unli+undosh" tabiatiga ega bo'lishi. Bir grafemaning ikki tovushni (tovush birikmasini) ifoda qilishi. Tinish belgilari.

19-mavzu: Qadimgi turkiy til fonetikasi va leksikasi

Qadimgi turkiy tilning fonetik qurilishi, unlilar tizimi. Unlilarning miqdori va sifati, ularning hozirgi o'zbek va turkiy tillarida taraqqiy qilish xususiyatlari. Qadimgi turkiy tildagi undoshlar tizimi, ularning artikulyatsion – akustik xususiyatlari. Ayrim undoshlarning (d+dz) hozirgi turkiy tillardagi taraqqiyoti. Unli va undosh fonemalarning ziddiyatli (oppozitsiyasi) qo'llanilishi. Qadimgi turkiy til leksik tarkibi. Yodgorliklarning lug'at tarkibi, turli sohalarga

oid soʻz va terminlar, oʻz va oʻzlashgan qatlam. Kichik fonetik farqlar bilan kuchli fonetik oʻzgarishlar bilan hozirgi turkiy va oʻzbek tillarida qoʻllaniladigan soʻzlar. Soʻz maʼnosi taraqqiyotidagi ayrim oʻziga xosliklarga izoh. Qadimgi turkiy va eski turkiy tildagi soʻzlarning semantik xususiyatlarini belgilashdagi qiyinchiliklar.

20-mavzu: Qadimgi turkiy til morfologiyasi.

Qadimgi turkiy tilning morfologik tizimi haqida umumiy maʼlumot. Soʻz turkumlari va ularning qadimgi turkiy tildagi xususiyatlari. Qadimgi turkiy tilning morfologik strukturasi: soʻzlarning yasalihi, oʻzak va qoʻshimchalar. Soʻz turkumlari (mustaqil va yordamchi soʻzlar). Ot, sifat, son, olmosh, feʼl, ravish soʻz turkumlari

21-mavzu: Qadimgi turkiy til sintaksisi.

Turkiy til sintaktik qurilishining umumiy tavsif va bu davr sintaksisining oʻrganilish tarixi. Qadimgi turkiy tilda soʻz birikmalari (bitishuv, boshqaruv, moslashuv) munosabati. Turkiy izofa. Gap va uning ifoda maqsadiga koʻra turlari, ularning qoʻllanilish xususiyatlari. Sodda gap va gap boʻlaklarining qoʻllanilishidagi oʻziga xosliklar. Eganing qoʻllanmasligi qonuniyati. Ega va uning qismi bilan mosligi masalasi.

Amaliy mashgʻulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1-mavzu: Oʻzbek tilining oʻrganilish tarixi

2-mavzu: Unli va undoshlar tizimi, ularga xos xususiyatlar.

3-mavzu: Oʻzbek tili fonetik xususiyatlari tarixini oʻrganishda "Devonu lugʻotit-turk" asarining ahamiyati.

4-mavzu: Oʻzbek tilining tarixiy morfologiyasi.

5-mavzu: Ot soʻz turkumi. Otning grammatik kategoriyalari.

6-mavzu: Sifat. Morfologik belgilari. Son taraqqiyoti. Eski oʻzbek tilida sonlarning ifodalanishi.

7-mavzu: Son taraqqiyoti. Eski oʻzbek tilida sonlarning ifodalanishi.

8-mavzu: Feʼl. Boʻlishli va boʻlishsizlik. Ravish yasalihi.

9-mavzu: Koʻmakchi, bogʻlovchi, yuklamalarning tarixiy taraqqiyoti. Eski oʻzbek tilida isteʼmolda boʻlgan yuklamalar tuzilishi.

10-mavzu: Undovlar. Vokativ soʻzlar. Yozuv yodgorliklarida qoʻllanilishi

11-mavzu: Tarixiy-ekspressiv soʻzlar

12-mavzu: Soʻz birikmasi va gap. Gap boʻlaklari, turlari

13-mavzu: Soʻz birikmalari turlari. Izofa va uning koʻrinishlari

14-mavzu: Kiritma va izoh iboralari, ularning oʻzaro farqlanishi, mavzuviiy guruhleri, tarkibiiy xususiyatlari

15-mavzu: Sodda, murakkablashgan gaplar va qoʻshma gaplar

16-mavzu: Adabiiy til rivojlanishining ijtimoiy-tarixiiy voqealar bilan bogʻliqligi. Adabiiy til turlari. Uslublar taraqqiyoti.

17-mavzu:	O'zbek xalqi va tilining nomlanish tarixi
18-mavzu:	O'zbek adabiy tilining shakllanishida boshqa tizimdagi tillarning o'rni. O'zbek tilining tarixiy ildizlari
19-mavzu:	O'zbek tilining qadimgi turkiy va eski turkiy adabiy til davri
20-mavzu:	Eski o'zbek adabiy tili manbalari va ularning til xususiyatlari
21-mavzu:	"O'zbek adabiy tili tarixi" predmeti, adabiy til, uning ta'rifi, me'yorlashtirilgan til ekanligi, yozma va og'zaki shakllari
22-mavzu:	XIX asr oxiri – XX asr boshlarida turkiy tillarning o'rganilishi
23-mavzu:	O'zbek adabiy tilining boshqa turkiy adabiy tillarga fonetik, leksik va grammatik jihatdan o'xshash va ulardan farqli xususiyatlari
24-mavzu:	O'zbek adabiy tili va eski turkiy til. Arab va uyg'ur yozuvidagi manbalar
25-mavzu:	Eski o'zbek tili terminining qo'llanilish sabablari, bu davrda yaratilgan badiiy, tarixiy asarlar
26-mavzu:	XV asrning ikkinchi yarmida o'zbek adabiyoti va adabiy tili
27-mavzu:	Qadimgi turkiy tilning davrlari. Qadimgi turk davrining vujudga kelishi. O'rxun yozuvining yuzaga kelish tarixi
28-mavzu:	Qadimgi turkiy tilning fonetik qurilishi, unlilar va undoshlar tizimi
29-mavzu:	Qadimgi turkiy tilning morfologik tizimi va so'z turkumlari
III. Mustaqil ta'lim	
1.	O'zbek tilining o'rganilishi
2.	O'zbek tilini davrlashtirishga oid turkologiyadagi qarashlar.
3.	Otlarda bo'lishsizlik shakli. Vosita kelishigi.
4.	Sifat va ravishda belgining ortiqligi yoki kamligini ifodalovchi shakllar
5.	Fe'ldan sifat yasovchi affekslar.
6.	Izofa so'z birikmasi turlari.
7.	"Devonu lug'otit - turk" asarida etnonimlar
8.	Ko'makchilar va ularni guruhlarga ajratilish tarixi.
9.	Yozuv yodgorliklari
10.	Tasviriy-ekspressiv so'zlar
11.	Qadimgi turkiy tilda va eski o'zbek tilida sodda gap tiplari

	12. Qadimgi turkiy tilda gapning maqsadiga ko'ra turlari
	13. Kiritma va izoh iboralarning o'zaro farqlanishi.
	14. Eski o'zbek tilida ko'chirma gaplar
	15. O'zbek adabiy tili tarixi fanining maqsad va vazifasi.
	16. Yozma adabiy til tarixini o'rganish
	17. Rus turkologlarining turkiy tillarga doir qarashlari.
	18. XIX asr oxiri va XX asr boshlarida turkiy tillarning o'rganilishi
	19. O'zbek adabiy tilining boshqa tillarga munosabati
	20. XII – XIV asrlardagi adabiy tilning taraqqiy etilishida tarixiy voqealarning ahamiyati
	21. Eski o'zbek tili terminining qo'llanilish sabablari, bu davrda yaratilgan badiiy, tarixiy asarlar
	22. Arab va uyg'ur yozuvidagi manbalar, ularda adabiy ma'yori
	23. Alisher Navoiy – o'zbek tilining asoschisi
	24. O'zbek adabiy tili taraqqiyotini o'rganishda Bobur qarashlari
	25. XVII –XIX asrlar adabiy tili
	26. Ma'rifatparvarlik tushunchasi, adabiy til va xalq so'zlashuv tili ta'sirining kuchayish
	27. O'zbek lug'atchiligi tarixi. "Devonu lug'otit - turk" asari
	28. Lug'atchilik an'anasining keyingi davrlardagi taraqqiyoti. Alisher Navoiy asarlariga tuzilgan lug'atlar.
	29. XX asrning 20- yillar o'zbek adabiy tili, uning grafik, fonetik, morfologik va sintaktik qurilishidagi o'zgarishlar
	30. "Qadimgi turkiy til" fanining mazmuni
	31. XX asrning 20- yillar o'zbek adabiy tili va bu davrning imlo tizimi, bunda "Chig'atoy gurungi" tashkilotining tashabbuskorligi
	32. Qadimgi turkiy tilning morfologik strukturasi: so'zlarning yasalishi, o'zak va qo'shimchalar
	33. Qadimgi turkiy tilning morfologik tizimi haqida umumiy ma'lumot to'plash
	34. Qadimgi turkiy tilda so'z birikmalari (bitishuv, boshqaruv, moslashuv) munosabati.
	35. O'rxun yozuvining yuzaga kelish tarixi. Epigrafiq yozuv. Bu yozuvning grafik xususiyatlari
	36. Turkiy tillar tarixida xun davri. Qadimgi turk davrining vujudga kelishi
	37. O'rxun, Enasoy va Talas bitiklaridagi harflarning o'xshash va farqli jihatlari.
3.	IV. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: 1. "O'zbek tili tarixi" fani bo'yicha bakalavrlar o'zbek tili tarixini davrlashtirish masalasi, eski turkiy til va uning yodgorliklari tavsifi, eski o'zbek adabiy tili va shu tilda bitilgan yozma manbalar, o'zbek tilining fonetik, leksik, grammatik taraqqiyotiga doir ma'lumotlarga hamda o'zbek adabiy tilining shakllanish va rivojlanish bosqichlariga, ko'k turk yozuvi bitiktoshlari, qadimgi turk-moni yozma yodgorliklari, turk-budda diniy-falsafiy asarlari til xususiyatlari, qadimgi turkiy yozuvlar, ularning kelib chiqish va qo'llanish tarixiga doir tasavvur va bilimga ega

	bo'lish; 2. Tarixiy tilshunoslikning nazariy va amaliy masalalarini tahlil qilish, o'zbek tili tarixini davrlashtirish masalasiga munosabat bildirish, eski turkiy adabiy til va uning yodgorliklarini tavsiflash, eski o'zbek adabiy tili va shu tilda bitilgan yozma manbalarni tahlil qilish. O'zbek tilining fonetik, leksik, grammatik taraqqiyotiga doir ma'lumotlarni umumlashtirish, o'zbek adabiy tilining shakllanish va rivojlanish bosqichlarini tahlil qilish, o'zbek adabiy tilining qardosh turkiy tillar bilan munosabatini faktik material asosida yoritish ko'nikmalariga ega bo'lishi;
4.	V. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • Ma'ruzalar; • interfaol keys-stadlar; • tarqatma materiallar; • ko'rgazmali qurollar; • kompyuter; • internet yangiliklari; • muammoli ta'lim; • qiyosiy tahlil.
5.	VI. Kreditni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish
6.	Asosiy adabiyotlar: 1. Rahmonov N., Sodiqov Q. O'zbek tili tarixi. – Toshkent: O'zbekiston faysullari milliy jamiyati nashriyoti, 2009. 2. Абдурахмонов Ф., Рустамов Ф. Қадимги туркий тил. – Т.: Ўқитувчи. 1982. 3. Турсунов У., Ўринбоев Б., Алиев А. Ўзбек адабий тили тарихи. Т.: Ўқитувчи. 1994. 4. Исхоқов Ф. Эски ўзбек тили ва ёзуви. – Т: Ўқитувчи. 1995. Qo'shimcha adabiyotlar: 1. Абдурахмонов Н. Қадимги туркий тил. Қўлланма. – Т.: Ўқитувчи, 1989. 2. Махмудов Қ. Ўзбек тилининг тарихий фонетикаси. – Тошкент: 2006. Axborot manbalari (saytlar): 1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portali.

	2. www.ziyonet.uz 3. www.ziyouz.com 4. www.uzedu.uz
7.	Fan dasturi Samarqand davlat universiteti Kattaqo'rg'on filiali O'quv-uslubiy kengashining 2022 -yil <u>05.09</u>, _____ <u>1</u> -son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8	Fan / modul uchun mas'ullar: A.K.Sobirov – SamDUKF Gumanitar fanlar kafedrasi dotsenti, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) D.Ganiyeva – Gumanitar fanlar kafedrasi o'qituvchisi
9	Taqrizchilar: D.Sayipova – Gumanitar fanlar kafedrasi o'qituvchisi (ichki) X.Z.Xayrullayev – SamDChTI professori, filologiya fanlari doktori (tashqi)